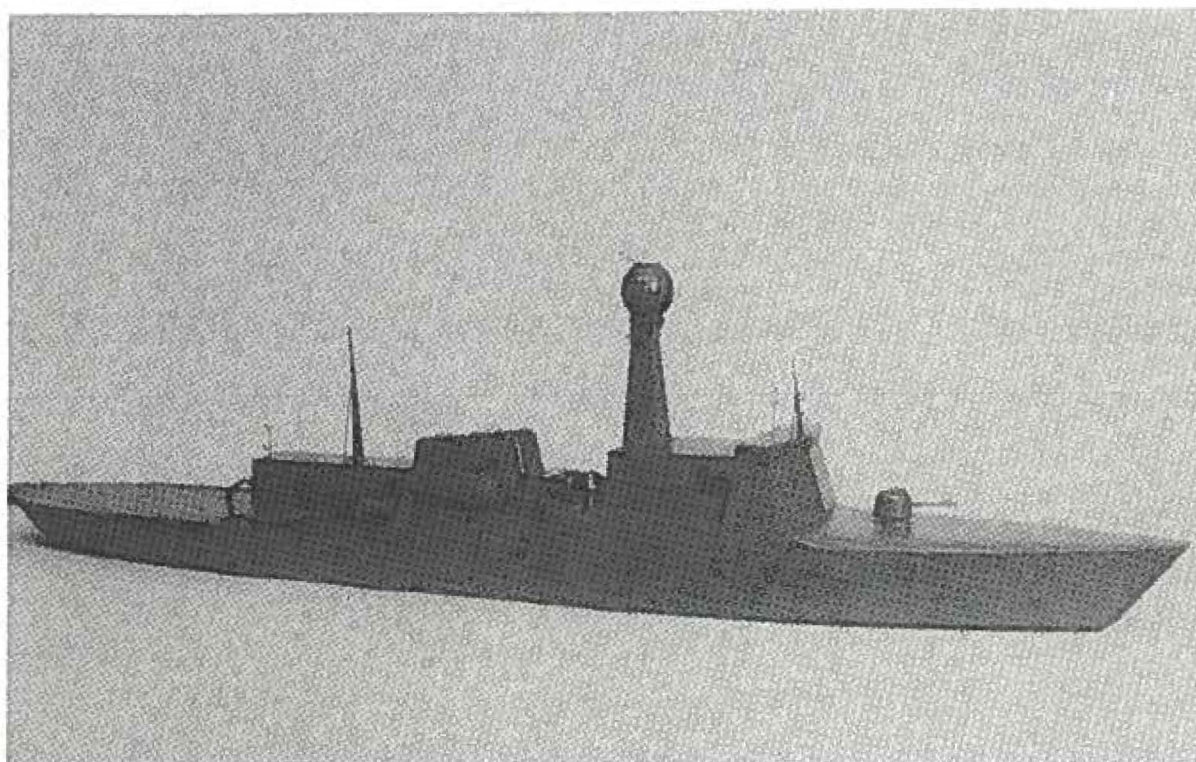

SØVÆRNS- ORIENTERING

Model af inspektionsskib 86 (IS 86). (SVN FOT).

Nyt fra IS 86 - broopbygningen fastlagt

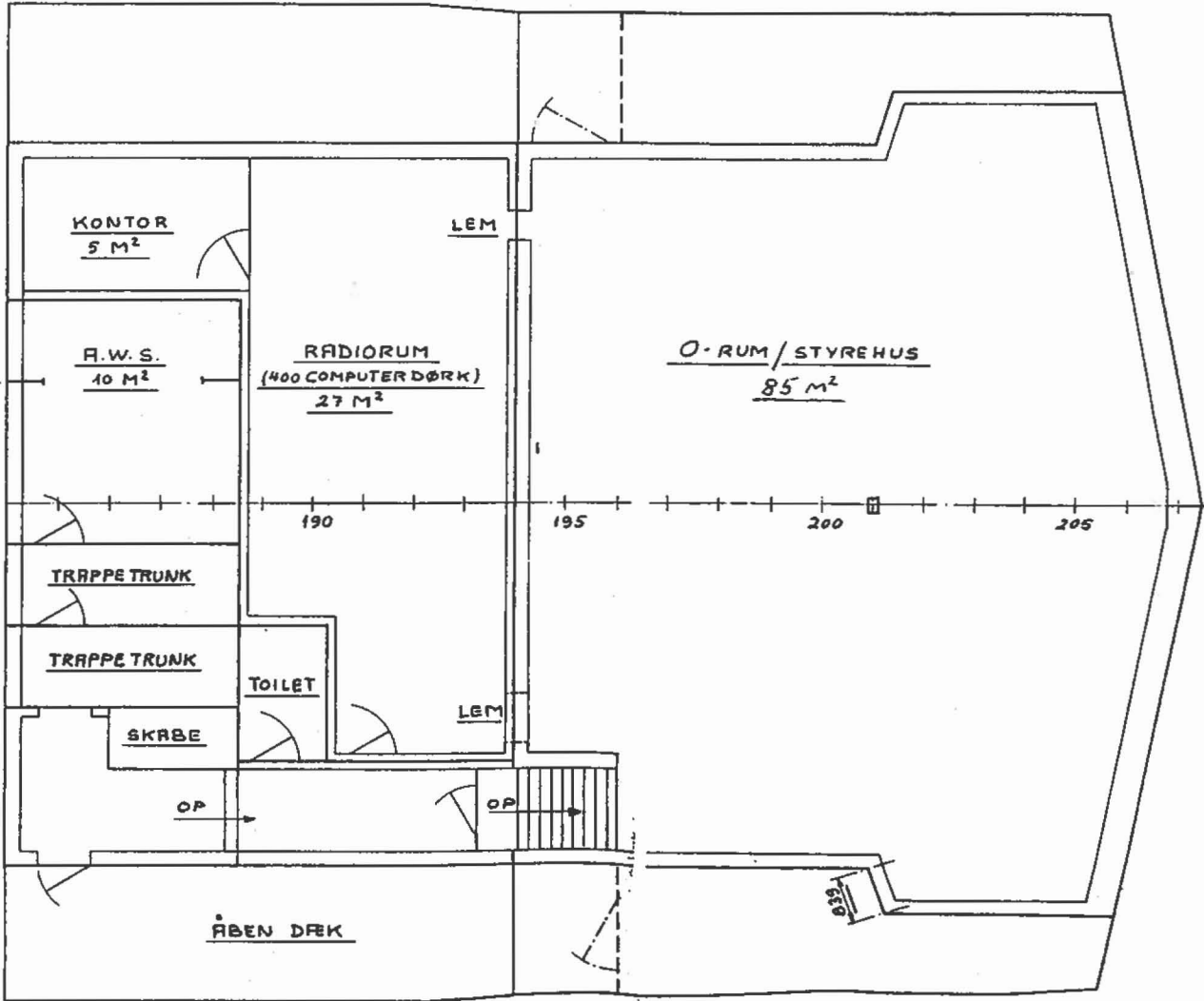
Af SØVÆRNS-ORIENTERING Nr. 1/88 fremgår status for søværnets nye inspektionsskibe (IS 86) pr. 3. december 1987.

Blandt de fire tilbudsgivende værfter indgik Søværnets Materielkommando den 18. december 1987 kontrakt med Svendborg Værft A/S om bygning af alle 4 inspektionsskibe.

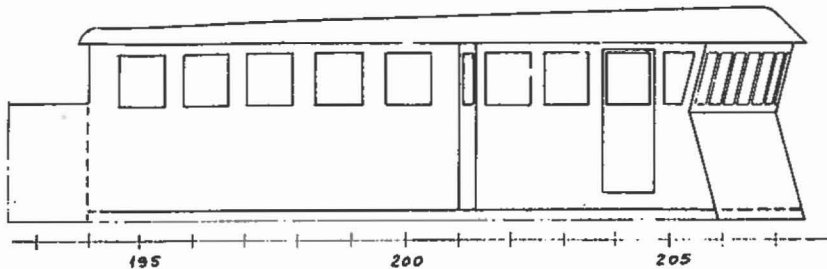
Konstruktionsarbejdet er i fuld gang, og bygning af det første skib påbegyndes i næste måned. Hvis ikke uforudsete hændelser indtræffer, påregnes søsætning at finde sted medio 1989.

Efter afsluttende værftsarbejder og søprøver forventes det første skib afleveret i januar måned 1990, hvorefter udførelsen af militære installationer påbegynder.

Standardisering med STANDARD FLEX 300 (SF 300) skibstypen tilstræbes overalt, hvor det er hensigtsmæssigt; således er f.eks. kanon- og kraninstallationer modulbaseret. Også på det operative område følges denne koncept, idet bro og O-rum er fuldt sammenbygget. "Command, Control og Communication" systemet (C3) følger ligeledes SF 300 principper, bl.a. med installation af standard displays.

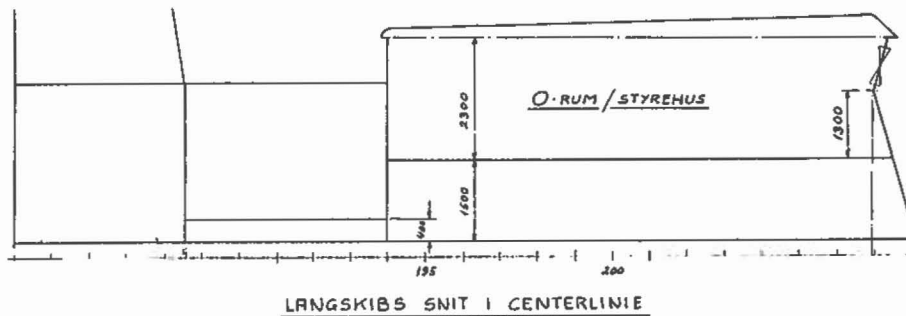

Skitse af O-rum/styrehus i IS 86.

SIDE AF O-RUM/STYREHUS

Skitse af IS 86 broopbygning.

Skitse af IS 86 broopbygning.

IS 86 maskinkontrolsystem er automatiseret bl.a. på baggrund af de erfaringer, der er indhentet fra SF 300.

I personel- og uddannelsesmæssig henseende er der herved opnået stor fleksibilitet mellem de to skibstyper.

(SMK)

Minelæggeren SJÆLLAND i Cutty Sark Tall Ships Race

Den 26. juli kl. 1700 gik startskuddet til sidste etape i årets Cutty Sark Tall Ships Race, da to af de tre skibsklasser blev sendt af sted fra startlinien syd for Mariehamn på Ålandsøerne for at begynde rejsen mod København, hvor skibene skulle ligge i dagene 3.-6. august.

Dermed begyndte en spændende uge for minelæggeren SJÆLLAND, der skulle være dette års "STA (Sail Training Association) control-ship" i racet. SJÆLLANDs opgave som "control ship" bestod i at udføre hvervet som meteorologiskib, yde assistance i tilfælde af uheld, være koordinator af den daglige rapportering om skibenes placering og yde moralsk støtte (sikkerhedsfølelse) til de mindre skibe. De ca. 440 sømil i Østersøen kom på grund af vejret til at vise sig at være en stor udfordring for disse skibe.

Kl. 1800 den 26. juli kom den engelske løbsleder, Peter Creek, om bord i SJÆLLAND for at tage fat på sin opgave som løbskoordinator og rådgivende ekspert for SJÆLLAND i rollen som "control ship".

De 83 deltagende sejlskibe spredtes snart over et stort

område og kom i de næste 6 dage til at føre SJÆLLAND ud på en ca. 1400 sømil lang "rejse".

Skibene rapporterede to gange i døgnet deres position til Peter Creek, og på SJÆLLAND blev de plottet ind på et søkort, så man dagligt kunne se udviklingen i feltet og rapportere denne videre til løbsledelsen i København.

Endvidere dannede dette plot baggrunden for udførelsen af SJÆLLANDS opgaver, idet man konstant sejlede fra det ene skib til det andet, og gik tæt op til dem for at hilse på og se, om alt var vel ombord.

Blandt de mange skibe var også to danske, nemlig FDF/FPFs galease JENS KROGH og verdens mindste fuldrigger, skoleskibet GEORG STAGE. Netop GEORG STAGE blev det første skib, der for

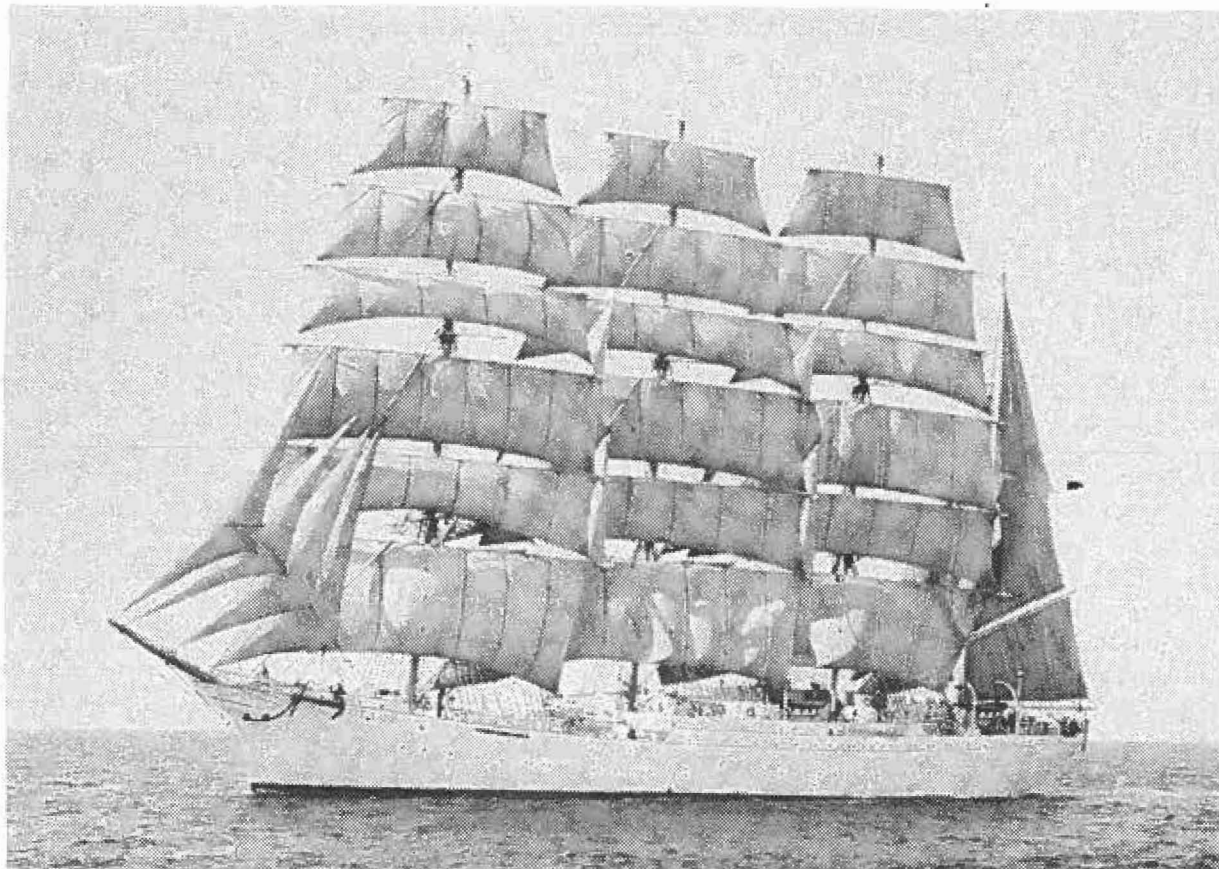
Kaptajn Jørgen Berthelsen, GEORG STAGE, modtages om bord.
(SJND FOT).

alvor fik behov for SJÆLLANDS hjælp. Den 27. juli kl. 4 om morgenen blev SJÆLLAND kaldt op af GEORG STAGE, der havde en elev med formodet blindtarmsbetændelse. En halv time senere blev patienten fra agterdækket af SJÆLLAND hejst op i en helikopter fra den svenske kystbevogtning og fløjet på sygehuset. SJÆLLAND

havde vist sin berettigelse som hjælpeskib.

Dagen derpå optrådte SJÆLLAND i en mere velfærdspræget rolle, idet man tog Kaptajn Jørgen Berthelsen, GEORG STAGE, om bord på visit. Det var første gang kaptajnen havde lejlighed til at se sit stolte skib for fulde sejl fra andet hold i de 25 år, kaptajnen har gjort tjeneste om bord.

Verdens største sejlskib, den russiske bark SEDOV (3.700 m² sejlareal), (1921). (SJND FOT).

Vejret, som i starten havde været ideelt, drillede senere på ugen skibene ideres forsøg på at nå mållinien ved Falsterbo. Regn og fremherskende sydvestlige og vestlige vinde med styrke op til 13-14 m/s tvang mange af de mindre skibe til hyppige kryds og rebede sejl. Det var ikke noget, der passede de mange unge besætninger, hvor manglende sejlerfaring og søsyge gjorde indhug på moralen.

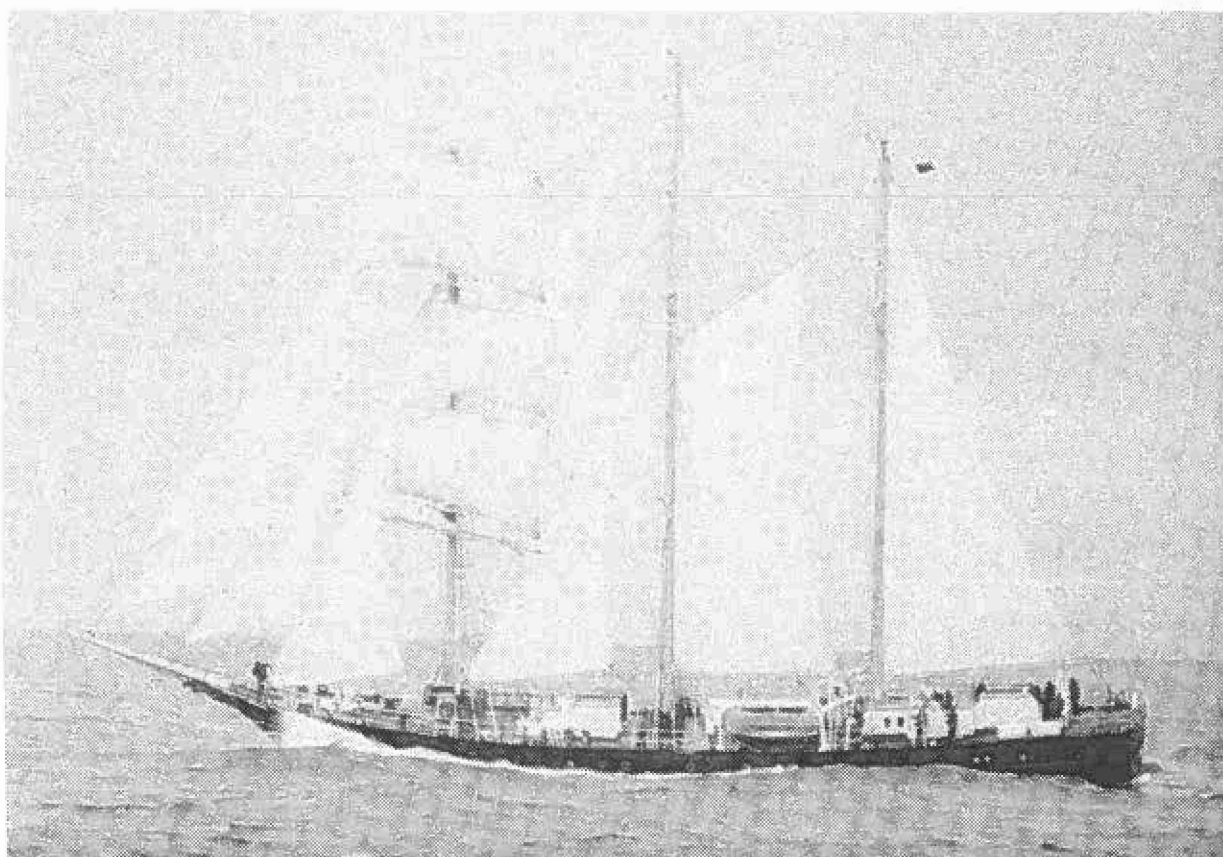
SJÆLLANDS silhouet var derfor et kærkomment syn og en hilsen til sejlskibene om, at de ikke var glemt.

Også det russiske skib ZILVINAS fik behov for hjælp, da det ramte en "skæv sø" og fik en revne i skroget. SJÆLLAND eskorterede skibet til Neksø, efter det var blevet konstateret,

at mængden af indtrængende vand var under kontrol. Skaden var dog så stor, at skibet måtte udgå og imødesee et længere værftsophold.

Fredag den 29. juli var feltet spredt over ca. 170 sømil fra det forreste til det agterste skib, og den distance, SJÆLLAND måtte tilbagelægge fra skib til skib, blev stadig større.

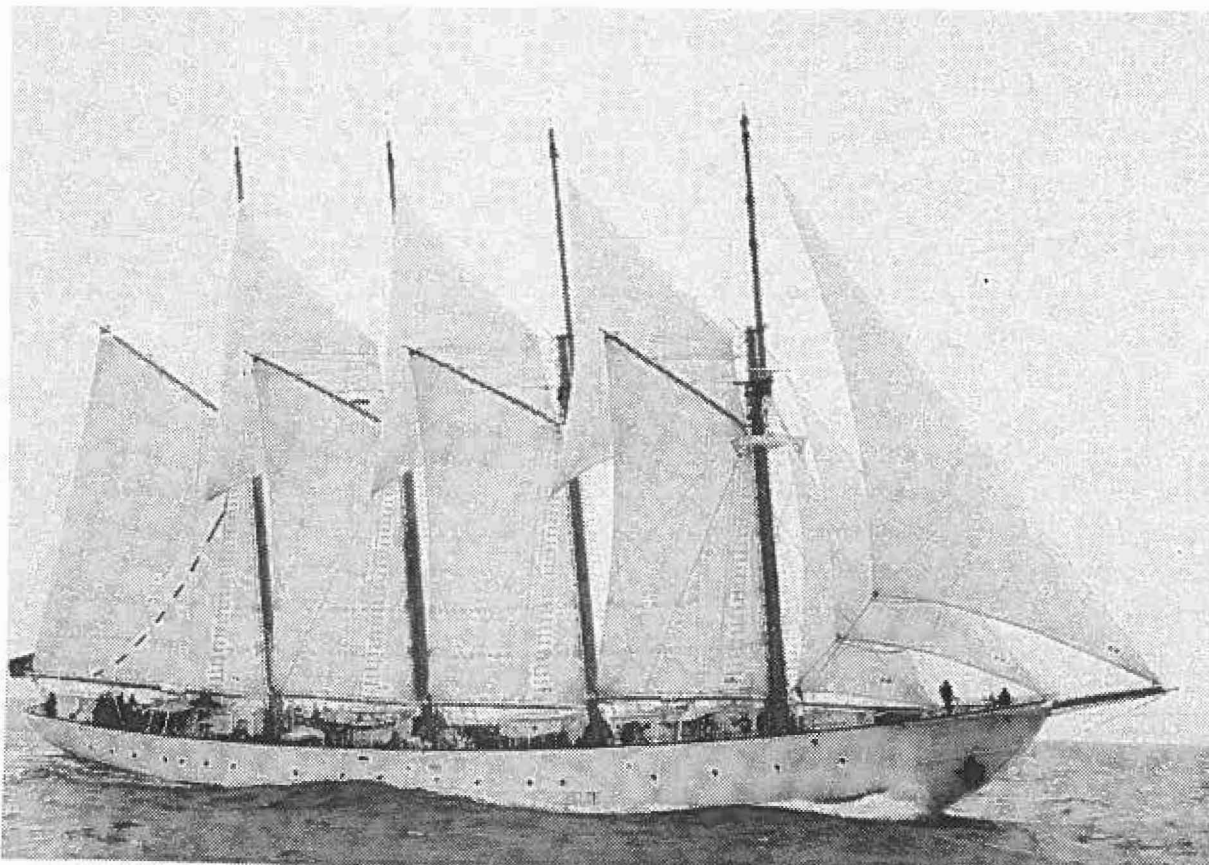
Natten mellem søndag og mandag - den 1. august kl. 0200 - kom det første skib, den bulgarske barkentine KALIAKRA i mål - og der skulle gå endnu 3 dage, før sidste skib kom over strengen.

Den bulgarske barkentine KALIAKRA, der på togtet fra Bulgarien til Østersøen og retur udsejlede en distance på godt 10.000 sømil. (SJND FOT).

Racets sidste del forløb uden uheld eller større begivenheder, og mandag den 1. august kl. 1000 om formiddagen investigerede SJÆLLAND sit sidste skib - den russiske fuldrigger MIR.

Løbets vinder overalt blev det norske skib KRAKA, med dansk besætning, og den årlige præmie for bedste sømandskab og kammeratskab gik til det hollandske skib URANIA.

En af racets hurtigste skonnerter, portugiseren CREOULA (ex-torskefisker fra 1925). (SJND FOT).

SJÆLLANDS opgave var slut - og det havde været 6 spændende dage i selskab med havets gamle og unge dronninger, de store sejlskibe, som endnu engang havde bevist, at de ikke kun er en reminiscens fra gamle dage - men en god uddannelsesplatform for kommende søfolk fra alverdens lande.

(SJND)

2. Minelæggerdivision på adoptionsbesøg i Sønderjylland

Minelæggeren LINDORMEN gæstede for 10. år i træk adoptionsbyen Åbenrå den 25. august. Skibet blev ved ankomsten modtaget af såvel lokale beboere som repræsentanter fra havneudvalget, marineforeningen og pressen.

Torsdag aften var den vagtfrie del af besætningen gæster hos marineforeningen i deres marinestue. Der blev bl.a. budt på en rigtig sønderjysk specialitet "solæg", der kort fortalt er meget hårdtkogte æg, der har ligget i lage i mindst 3 uger.

Chefen overrakte marineforeningen et gammelt navneskilt fra den forrige LINDORMEN, der gik ud af flådens tal i 1970. Besætningsmedlemmerne havde fundet dette navneskilt i marinestuen i Korsør, og efter aftale med den lokale marineforening blev det bestemt, at en overførsel til Åbenrå var på sin plads.

Fredagen startede med, at en del af besætningen aflagde visit på rådhuset, hvor borgmesteren fortalte om lokalsamfundet og lokal politik.

Imens holdt den øvrige besætning børneparty for en lokal børnehave, og bådetegnefilm, is og sodavand gjorde lykke.

Et andet af fredagens højdepunkter var skafningen på LINDORMENS minedæk, hvor menuen traditionen tro stod på skipperlabskovs.

Blandt gæsterne var borgmesteren og repræsentanter fra byen.

Lørdagen bød primært på konkurrencer mellem marineforeningen og LINDORMEN, og resultatet blev som året før, at marineforeningen løb af med sejren i skydning, mens LINDORMEN sejrede i kappadling og tovtrækning.

Om aftenen var det igen LINDORMENS minedæk, der var rammen om festlighederne. Denne gang for et cocktailparty, hvori deltog ca. 50 indbudte gæster.

Søndag fik en del af besætningen en interessant oplevelse, idet de var på rundvisning på Sønderjyllands største elektricitetsværk, Enstedværket.

Desuden gav søndagen mulighed for, at besætningen kunne se byens øvrige seværdigheder.

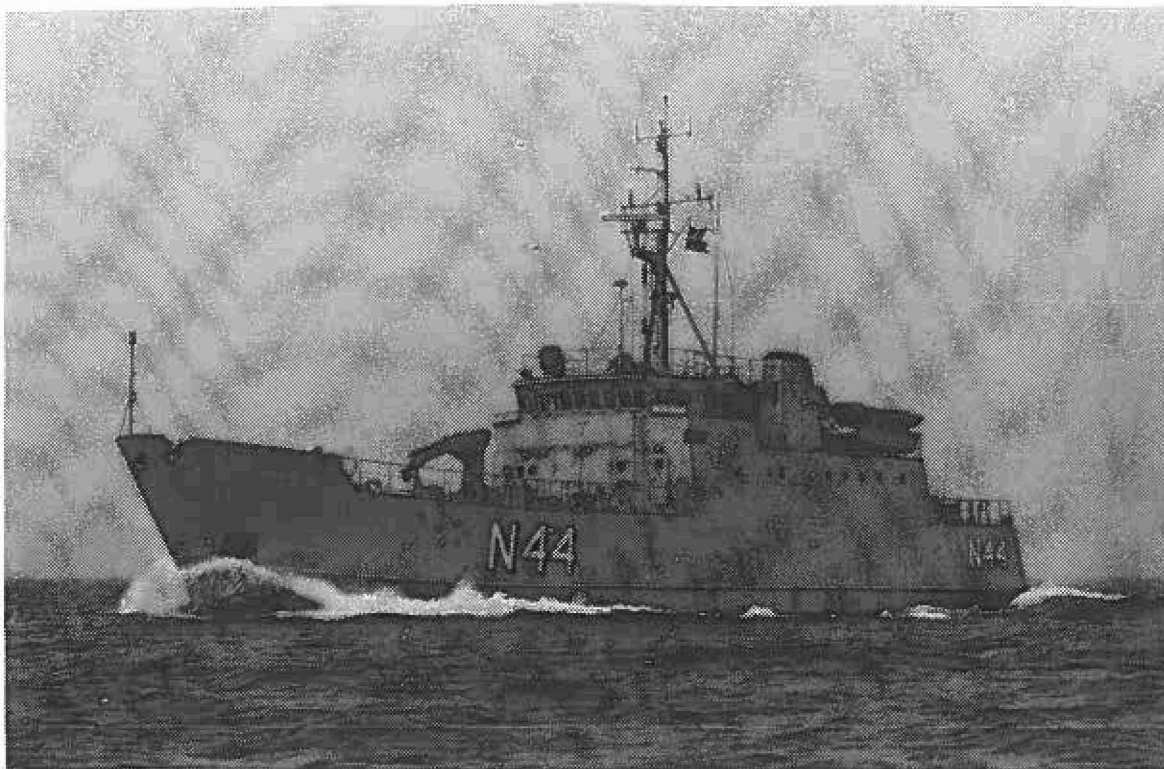
Minelæggeren LINDORMEN (SVN FOT).

Mandag morgen fik indbudte gæster fra byen en demonstrationssejlads på Åbenrå Fjord, og kort efter middag sluttede adoptionsbesøget med LINDORMENS afgang hilst af vinkende Åbenrå-borgere på kajanlægget.

For besætningen på LINDORMEN blev det hurtigt hverdag igen, og samme aften anløb skibet flådestationen i Kiel, klar til de næste dages afmagnetisering. Senere på ugen afsluttedes sejladsen med en minelægningsøvelse, inden LINDORMEN fredag den 2. september igen anløb Flådestation Korsør efter travle dage på søen og i havn.

Kabelminelæggeren LOSSEN aflagde i dagene 26., 27. og 28. august sin adoptionsby - Sønderborg - det årlige besøg. Interessen er altid stor i såvel Sønderborg som i LOSSEN for besøget, men i år var der knyttet særlig forventning til LOSSENS anløb af adoptionsbyen, idet venskabsbesøget i år var det 10. i rækken af LOSSENS lige så lange levetid.

Minelæggeren LOSSEN. (SVN FOT).

Besøget startede med, at LOSSEN tog to udvalgte skoleklasser op ud for Ballebro. Børnene gjorde turen til Sønderborg særlig festlig, ligesom ankomsten var præget af vinkende børn og mange flag. Weekendens forløb i en venskabelig

ånd med en mængde visitter og genvisitter, ligesom LOSSENS fodboldhold fik sat sine begrænsede kvaliteter i relief i en dyst mod et hold fra Sønderborg kommune. Lørdag og søndag var der "åbent skib", hvor byens borgere i stort antal "påmønstrede" deres "adoptivbarn".

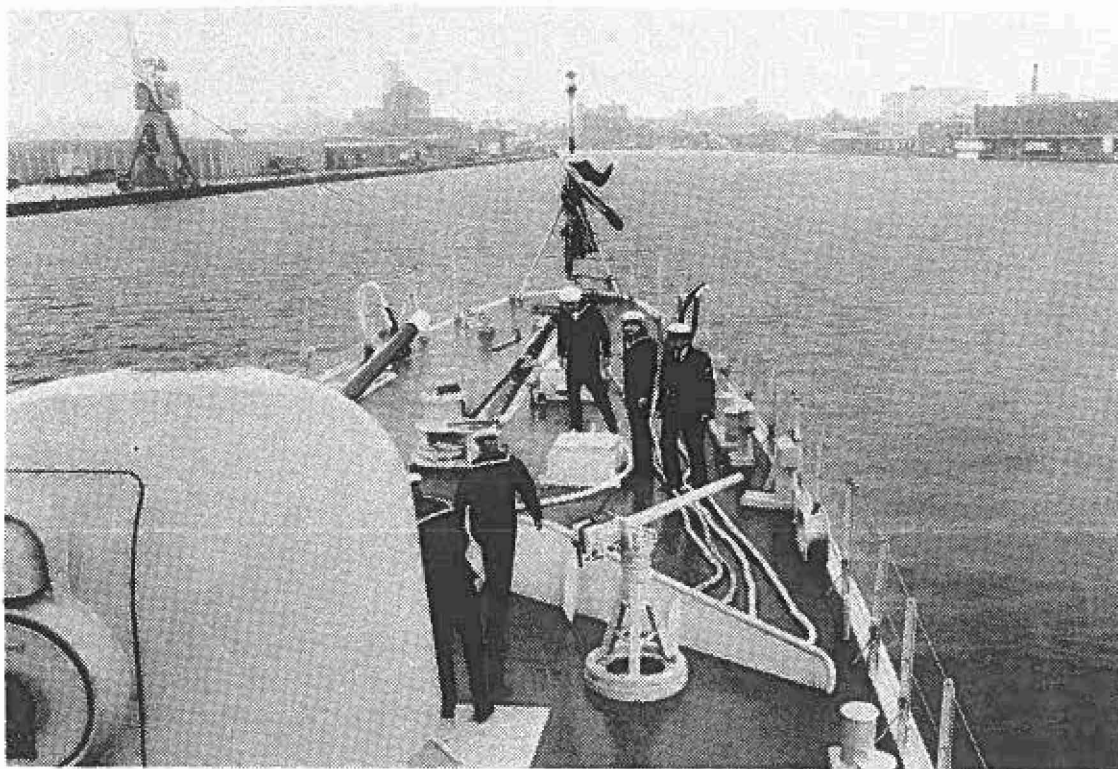
Ved afgang fra Sønderborg mandag morgen indledte chefen for Søværnets operative Kommando et besøg på LOSSEN. I det efterfølgende døgn gennemførtes en kabelminelægning med efterfølgende bjærgning af øvelsesminer.

Efter ilandsætning af admiralen tirsdag morgen i Ballebro og tilendebragt minebjærgning, fortsatte LOSSEN øvelsesaktiviteten og ankom til Flådestation Korsør onsdag eftermiddag.

(MLD-2)

Korvetten PETER TORDENSKIOLD på adoptionsbesøg i Kolding

For syvende gang besøgte korvetten PETER TORDENSKIOLD sin adoptionsby Kolding, der igen i år tog pænt imod skibet og dets besætning. Besøget fandt sted i weekenden 26.-29. august og bød på mangeartede aktiviteter såsom go-kartløb, fodbold, bowling og skydning. Til trods for den reducerede bemanning deltog besætningen i samtlige aktiviteter.

PETER TORDENSKIOLD anløber Kolding havn. (PETO FOT).

Af mere specielle arrangementer kan nævnes rundvisning på det lokale bryggeri "Slotsmøllen". 15 mand fra PETER TORDENSKIOLD fik her lejlighed til at se produktionen og prøvesmage produkterne i bryggeriets kantine.

Lørdag arrangerede Kolding Sejlklub en kapsejls med "mini 12-meter" sejlbåde. En mini 12-meter sejlet af en enkelt mand er en nyskabning inden for sejlsporten. Selve kapsejlsen, der foregik under kyndig vejledning for utrænet personel, blev en succes. Vejret var fint, og korvettens personel havde en glimrende dag på Kolding Fjord.

Lørdag og søndag afholdtes "åbent skib", og igen i år viste lokalbefolkningen stor interesse for deres adoptivskib.

Korvetten PETER TORDENSKIOLD under gang. (SVN FOT).

Søndag aften kl. 2200 kunne trompetisten fra Søværnets Tamburkorps blæse tapto for sidste gang under adoptionsbesøget 1988. Korvetten afsejlede fra Kolding mandag morgen med en besætning, der kunne se tilbage på tre spændende og begivenhedsrige dage.

(PETO)

Marineforeningens jubilærstævne

Den 28. august afholdt Marineforeningen sit årlige jubilæurstævne på Holmen, hvor et par hundrede gamle orlogsgaster mødte op.

Efter en kort andagt ved orlogspræst, dr. theol. Børge Ørsted og kransenedlægning ved mindestenen for det personel af søværnet, der mistede livet under frihedskampen, 1940-45, begav man sig til gymnastik- og eksercerhuset på Frederiksholm, hvor der indledtes med flaghejsning, som ved alle foreningens møder.

I sin tale til jubilæarerne udtalte landsformanden, at Marineforeningen her i 45-året for begivenhederne den 29. august 1943 stadig finder det vigtigt at mindes dem, der faldt den morgen, for, som det er sagt: "Hvis man glemmer fortiden, risikerer man at gentage den", og det er tankevækkende og bekymrende, at flådens to største skibe i dag er oplagt uden besætninger, ganske som NIELS JUEL og PEDER SKRAM lå den 9. april 1940.

Landsformanden sluttede med at takke deltagerne, fordi de ved deres fremmøde bekræftede, at tjenesten under orlogsflaget i bousseronne og sribet krave skaber en særlig fællesskabsfølelse, som det er værd at mindes. I den forbindelse beklagede Marineforeningens formand, at værnepligtstallet i søværnet havde været stadigt faldende, og at der nu sidst var forslag fremme om slet ikke at uddanne værnepligtige i de sejlene enheder. Det svækker befolkningens direkte kontakt med søværnet og dermed forståelsen for flådens rolle og betydning i forsvaret af Danmark som en maritim nation, sagde landsformanden.

Marineforeningen benyttede jubilæurstævnet til at overdrage søværnet et malet bagtæppe på 6 x 11 meter forestillende Nyholms kran med kystforsvarsskibet NIELS JUEL og kaserneskipet FYEN set fra Toldboden.

Tæppet, der for at skabe den rette maritime stemning under 75-års jubilæumsmiddag prydede scenen i Odd Fellow Palæets store sal, var blevet til takket være et ganske betydeligt tilskud fra Østasiatisk Kompagni (ØK), der ved overdragelsen var repræsenteret ved direktør Erik Petersen. Foreningen håber, at

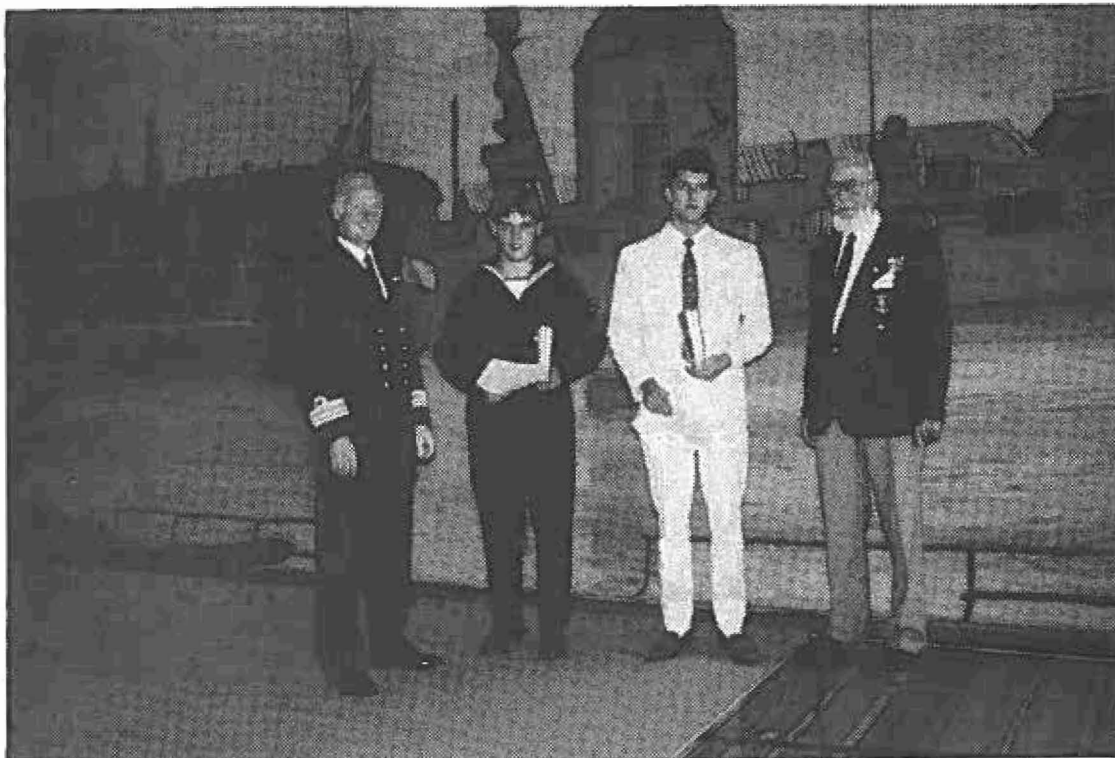
Overdragelse af bagtæppet. Fra venstre: Chefen for Flådestation København, chefen for Søværnets Materielkommando, Marineforeningens Landsformand og direktør Erik Petersen fra ØK. (MARFOR FOT).

bagtæppet, der var ophængt i gymnastikhuset, kunne finde anvendelse af søværnets skoler og myndigheder som maritim udsmykning ved festlige lejligheder. Landsformanden bad chefen for Søværnets Materielkommando om på søværnets vegne at modtage tæppet som udtryk for foreningens tak til søværnet for den store støtte, den modtager, specielt i forbindelse med jubilæumsarrangementerne i år.

Kontreadmiral H.D.Hansen takkede for tæppet og overdrog det til chefen for Flådestation København, der vil opbevare det og administrere udlån.

Forsvarets våbeninspektør foretog som søværnets repræsentant i "Admiral Carstensens fond" sammen med landsformanden uddelingen af fondens mindebægre for god håndvåbenskydning og udmærket tjeneste i søværnet.

I år tilfaldt disse hjemsendt værnepligtig Lars Schmidt fra Tinglev og marinekonstabel Mads Pedersen fra ministrygeren VILSUND.

Overrækkelse af "Admiral Carstensens mindebægre".
Fra venstre: Søværnets Våbeninspektør, marinekonstabel Mads Pedersen, hjemsendt værnepligtig Lars Schmidt og Marineforeningens landsformand.
(MARFOR FOT).

Efter fællessang og flagnedhaling til akkompagnement af Kvindeligt Marinekorps' Musikkorps marcherede man med foreningens flag i spidsen til Orlogsværftets kantine, hvor der serveredes bixsemad med tilbehør.

(Marineforeningen)

Indland kort

Inspektion af mønstringsøvelse ved Langelandsfortet

Chefen for Udviklings- og Uddannelsesafdelingen i Marinestaben (CH/MSTU) foretog fredag den 2. september inspektion af mønstringsøvelse ved Langelandsfortet under medvirken af bl.a. Søværnets Teknikinspektør.

Inspektionen blev indledt med en orientering om Langelandsfortets opgaver og forarbejdet til mønstringsøvelsen. Resten af formiddagen var afsat til inspektion af mønstringspersonellets arbejde i artillericentralen og på 2 af fortets 150 mm kanonstillinger under afvikling af

sømløsskydninger. Om eftermiddagen blev mønstringspersonellet udsat for flyangreb med (supponeret) C-kampstoffer og i forbindelse hermed sminkede sanitetspersonel fra Flådestation Korsør "de sårede soldater" således, at en særdeles realistisk sanitetsøvelse blev gennemført samtidig med sporings- og rensningsøvelsen. Det skal nævnes, at søværnet ved denne lejlighed for første gang anvendte forsvarets nye ABC-dragt. Eftermiddagens program sluttede med inspektion af fortets O-rum, hvor O-rummets aktuelle funktion og bemanning blev gennemgået.

Inspektionen blev afsluttet med CH/MSTU tilbagemelding til Langelandsfortets stab, hvorefter inspektionsholdet overværede en bevogtnings- og nærforsvarsøvelse og en demonstrationsskydning med 150 mm lysgranat.

Flådebesøg

Den amerikanske (US) 1. Maritime Prepositioning Ship Squadron (privat ejede civile handelsskibe med civil besætning på langtids-charter ved den amerikanske marine (USN)), bestående af handelsskibene EUGENE A.OBERGON, STEPHEN W.PLESS, MATEJ KOCAK og JOHN P.BOBO, aflægger havnebesøg i Frederikshavn i perioden 23.-28. september. Chef for styrken vil være kommandør William F.Martin (USN). Skibenes samlede besætning udgøres af ca. 140 civile. Hertil kommer yderligere 5 officerer, 46 menige og 1 civil i den medfølgende stab.

---oo0oo---

Det amerikanske (USN) landgangsskib BOULDER (NEWPORT CLASS TANK LANDING SHIP) aflægger rutinebesøg i Rønne i perioden 28. september - 2. oktober. Chef vil være orlogskaptajn J.E.Schalk. Samlet besætning: 22 officerer og 230 andre befalingsmænd og menige.

---oo0oo---

De amerikanske (USN) destroyere SPRUANCE og DAHLGREN samt forsyningskibet SAVANNAH aflægger rutinebesøg i Århus i perioden 29. september til 3. oktober. Chef for styrken vil være kommandør J.P.Collins, jr., om bord i SPRUANCE. Samlet besætning: 84 officerer og 1028 andre befalingsmænd og menige.

---oo0oo---

Den franske fregat LE HENAFF aflægger rutinebesøg i København i perioden 7.-9. oktober. Chef vil være kommandørkaptajn De Balmann. Samlet besætning: 8 officerer og 85 andre befalingsmænd og menige.

---oo0oo---

Den britiske undervandsbåd ONSLAUGHT aflægger uofficielt besøg i København i perioden 7.-12. oktober. Chef vil være kaptajnløjtnant D.J.Cooke. Samlet besætning: 70 befalingsmænd og menige.

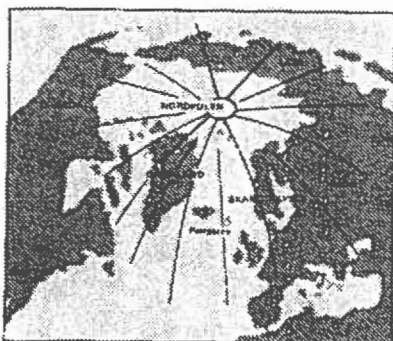
---oo0oo---

Deltagelse i flyveopvisninger

Forsvarsministeriet har i en pressemeddelelse meddelt, at med baggrund i flyveulykken på Ramstein i Vesttyskland bestemmes det, at al deltagelse af forsvarets luftfartøjer i enhver form for kunstflyvning, formationsflyvning og demonstrationsflyvning ved arrangementer i indland og udland, hvor der er civilt publikum, stilles i bero i resten af året 1988. Herfra er undtaget demonstration med flyvevåbnets S-61 og søværnets LYNX-helikopter i forbindelse med arrangementer, hvor formålet er at forbedre sikkerheden til søs.

En eventuel fremtidig deltagelse i/afholdelse af flyvestævner vil blive vurderet, når årsagerne til ulykken i Vesttyskland foreligger nærmere klarlagt.

Udland kort

RN ombygger Type 22 fregatter

Den britiske flåde skal i fremtiden operere SEA KING Mk. 5 helikoptere fra sine Type 22 fregatter. Tre af disse fregatter - HMS BRAVE, HMS LONDON og HMS CORNWALL - har allerede fået gjort deres "flight deck" større.

Oprindeligt var skibene bygget til at operere den mindre LYNX-helikopter.

Anvendelsen af SEA KING i stedet for LYNX betyder, at

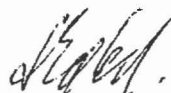

fregatterne nu kan udføre ubådsjagt assisteret af egne helikoptere med "dipping" sonar, hedder det bl.a. i artiklen i "JANES DEFENCE WEEKLY".

Norge begrænser årlig vækst i forsvarsbudgettet til 2%

Den norske regering har i budgetplanen for 1989-1993 besluttet at begrænse den årlige vækst af forsvarsbudgettet til 2% - 1% lavere end NATOs anbefalede stigning.

I den forudgående femårsplan (1984-1988) har den årlige vækst været på ca. 3,5%. Planen vil betyde såvel personelnedskæringer som udsættelse af anskaffelse af materiel, hedder det bl.a. i "DEFENCE".

S.P.E. Gøbel
Kommandør
fg.